

Trečiojo asmens atstovo:

advokato Sauliaus Dambrausko
Vytauto pr.95/Donelaičio g.1, 44239 Kaunas
Tel. 868618325.

Atstovaujamas tretysis asmuo:

Asociacija „Žalioji Ažuolynas”
į.k. 30043809 K.Petrausko g. 36, Kaunas

Kauno apygardos teismui

**ATSILIEPIMAS
Į APELIACINIUS SKUNDUS
(Civilinė byla Nr. e2-828-451/2023)**

2023 m. liepos 27 d.
Kaunas

Ieškovas:

UAB „Trasanta“
Įmonės kodas: 134149023
Adresas: K. Donelaičio g. 81, Kaunas

Ieškovo atstovas:

Advokatė Aušra Mudėnaitė
Advokatų kontora SORAINEN ir partneriai
Adresas: Gedimino pr. 44A, Vilnius
Tel.: +370 52 430 566
ausra.mudenaite@sorainen.com

Atsakovai:

Kauno miesto savivaldybė
Kauno miesto savivaldybės administracija, į.k. 188764867,
Laisvės al. 96, LT-44251 Kaunas

Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos

į.k. 188704927
Gedimino pr. 19, LT-01103 Vilnius,
Adresas korespondencijai:
Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Kauno miesto skyrius
L. Sapiegos g. 10, LT-44501 Kaunas
kauno.miestas@nzt.lt

Tretysis asmuo:

Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos
Juridinio asmens kodas 188692688 Vilnius, Šnipiškių g. 3

I

1. Kauno apylinkės teismas išnagrinėjo civilinę bylą pagal ieškovės, uždarnosios akcinės bendrovės „Trasanta“ (toliau - **Ieškovas**), patikslintą ieškinį atsakovėms: Kauno miesto savivaldybei (toliau - **KMS**, **Atsakovas KMS**), Kauno miesto savivaldybės administracijai (toliau - **KMSA**, **Atsakovas KMSA**), Nacionalinei žemės tarnybai prie Aplinkos ministerijos (toliau - **NŽT**)(visi kartu toliau - **Atsakovai**, **Apeliantai**) dėl uždraudimo atlikti tam tikrus veiksmus, tretieji asmenys Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos Kauno skyrius, Asociacija „Žalioji Ažuolynas“, kuriuo Ieškovas prašė:
 1. Uždrausti Atsakovėms, Kauno miesto savivaldybei ir Kauno miesto savivaldybės administracijai, imtis bet kokių priemonių ir veiksmų bei priimti sprendimus, kurių tikslas paimti žemės sklypą, registro Nr. 19/2237, esantį adresu Vydūno al. 4, Kaunas ir jame esančius Ieškovei priklausančius statinius (pastatą – šiltnamį-paviljoną, unikalus Nr. 1993-0075-6074, paskirtis – prekybos, pastatą – šiltnamį-paviljoną, unikalus Nr. 1993-0075-6016, paskirtis – prekybos, kitus inžinerinius statinius – kiemo statinius (tvorą, kiemo aikštelę, lauko tualetus- 2vnt., prausyklą, pavėsinę), unikalus Nr. 1993-0075-6063, taip pat pagalbinį pastatą – ūkinį pastatą (nėra teisiškai įregistruotas) ir pagalbinį pastatą – ūkinį pastatą (nėra teisiškai įregistruotas)) visuomenės poreikiams;
 2. įpareigoti Atsakoves nutraukti teritorijų planavimo procedūras, vykdomas pagal 2021 m. vasario 2 d. Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimą Nr. T-27 ir 2021 m. kovo 12 d. Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymą A-840;
 3. pripažinti Ieškovės materialinę subjektinę teisę įsigyti arba nuomotis žemės sklypą Vydūno al. 4, Kaune (unik. Nr. 1901-0156-0011) lengvatine tvarka (be aukciono), o jei teismas netenkintų reikalavimo dėl viso minėtojo žemės sklypo ploto - pripažinti Ieškovės teisę įsigyti arba nuomotis minėtojo žemės sklypo dalį, nustatytiną pagal Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2020 m. sausio 24 d. įsakymu Nr. 3D-40 patvirtintos Kitos paskirties valstybinės žemės sklypų, parduodamų ar išnuomojamų ne aukciono būdu, administravimo metodikos 6 ir 10-11 punktus.
2. Savo ruožtu atsakovai: Kauno miesto savivaldybė, Kauno miesto savivaldybės administracija ir Nacionalinė žemės tarnyba prie Aplinkos ministerijos, prašė atmesti ieškinį, o Atsakovai KMSA ir KMS *inter alia* prašė priteisti iš Ieškovo bylinėjimosi išlaidas.
3. Tretysis asmuo asociacija „Žalioji Ažuolynas“ (toliau - **Suinteresuota visuomenė**) byloje įtraukta trečiuoju asmeniu ir turi savarankišką teisę išreikšti poziciją dėl byloje sprendžiamų reikalavimų bei pateiktų procesinių dokumentų.
4. Pirmojoje instancijoje Suinteresuota visuomenė išreiškė poziciją, pagal kurią Ieškovo 1 ir 3 reikalavimai turėtų būti atmesti, o ieškinio 2 reikalavimas turėtų būti patenkintas.
5. Kauno apylinkės teismas 2023-06-06 sprendimu (toliau - **Sprendimas**) nusprendė ieškinį patenkinti pilnutinai:
 1. Uždrausti atsakovėms Kauno miesto savivaldybei (juridinio asmens kodas 111106319), Kauno miesto savivaldybės administracijai (juridinio asmens kodas 188764867), Nacionalinei žemės tarnybai prie Aplinkos ministerijos (juridinio asmens kodas 188704927), imtis bet kokių priemonių ir veiksmų bei priimti sprendimus, kurių tikslas paimti žemės sklypą, registro Nr. 19/2237, esantį adresu Vydūno al. 4, Kaunas, ir jame esančius ieškovei priklausančius statinius (pastatą – šiltnamį-paviljoną, unikalus Nr.

1993-0075-6074, paskirtis – prekybos, pastatą – šiltnamį-paviljoną, unikalus Nr. 1993-0075-6016, paskirtis – prekybos, kitus inžinerinius statinius – kiemo statinius (tvorą, kiemo aikštelę, lauko tualetus 2 vnt., prausyklą, pavėsinę), unikalus Nr. 1993-0075-6063, taip pat pagalbinį pastatą – ūkinį pastatą (nėra teisiškai įregistruotas) ir pagalbinį pastatą – ūkinį pastatą (nėra teisiškai įregistruotas)) visuomenės poreikiams.

2. *Ipareigoti atsakoves Kauno miesto savivaldybę (juridinio asmens kodas 111106319), Kauno miesto savivaldybės administraciją (juridinio asmens kodas 188764867), Nacionalinę žemės tarnybą prie Aplinkos ministerijos (juridinio asmens kodas 188704927) nutraukti teritorijų planavimo procedūras, vykdomas pagal 2021 m. vasario 2 d. Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimą Nr. T-27 ir 2021 m. kovo 12 d. Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymą A-840.*
3. *Pripažinti ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Trasanta“ (juridinio asmens kodas 134149023) teisę įsigyti arba nuomotis žemės sklypą Vydūno al. 4, Kaune (unik. Nr. 1901-0156-0011) ne aukciono būdu.*
6. Atsakovai pateikė apeliacinius skundus dėl Sprendimo.
7. Atsiliepime dėl esminių Apeliantų motyvų pasisakoma unifikuotai jų atskirai neindividualizuojant, tačiau nuorodos duotos tik į Apeliantų KMSA ir KMS apeliacinių skundų punktus.
8. Kaip minėta, Suinteresuota visuomenė pirmoje teismineje instancijoje palaikė poziciją, kad Ieškovo 1 ir 3 reikalavimai turėjo būti atmesti, o ieškinio 2 reikalavimas turėjo būti patenkintas.
9. Tačiau susipažinusi su Sprendimo motyvais mano, kad Sprendimas dalyje dėl 1 reikalavimo yra tik keistinas, bet ne naikintinas iš esmės.
10. Todėl atsiliepime į apeliacinius skundus Suinteresuota visuomenė atitinkamai palaiko tuos Apeliantų motyvus, kuriais remiantis prašoma panaikinti Sprendimą dalyje dėl 3 ieškinio reikalavimo, o dalyje dėl 1 reikalavimo mano, kad sprendimas yra tik keistinas.
11. Taip pat Suinteresuota visuomenė nesutinka su tais Apeliantų motyvais, kuriais prašoma panaikinti Sprendimą dalyje dėl 2-ojo ieškinio reikalavimo ir šioje dalyje Sprendimą palaiko.

II

Dėl ieškinio 1-ojo reikalavimo:

Teismas neturėjo pagrindo nustatyti absoliutų draudimą Atsakovėms imtis bet kokių priemonių ir veiksmų bei priimti sprendimus, kurių tikslas paimti Ginčo žemės sklypą ir jame esančius ieškovei priklausančius statinius visuomenės poreikiams

12. Nagrinėjamu atveju uždraudimas paimti nekilnojamąjį turtą visuomenės poreikiams negalėjo būti absoliutus.
13. Sutiktina su Teismo motyvais dėl Atsakovų KMS ir KMSA nustatyto neteisėto žemės paėmimo visuomenės reikmėms pagrindo, dėl kurio teismas pasisakė nagrinėdamas 2-ąjį ieškinio reikalavimą ir pateikė pagrįstą 2021 m. vasario 2 d. Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimo Nr. T-27 (toliau - ir **Tarybos sprendimas**) ir 2021 m. kovo 12 d. Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymo A-840 (toliau kartu - **Administraciniai aktai**) teisinį įvertinimą.
14. Tačiau pagal Administracinių aktų teisinį įvertinimą teismas turėjo pagrindą patenkinti pareikštą reikalavimą - *uždrausti Atsakovėms imtis bet kokių priemonių ir veiksmų bei priimti sprendimus* - ne absoliučioje apimtyje, o tik tokioje dalyje, kurioje šis reikalavimas yra sąlygotas ir susietas su konkrečiais Administraciniais aktais.

15. Tačiau Sprendimu dėl 2-ojo ieškinio reikalavimo uždraudimas paimti nekilnojamąjį turtą visuomenės poreikiams tapo absoliučiu. O tai reiškia, kad net ir tuo atveju, jeigu Atsakovai ateityje nutartų vykdyti teritorijų planavimo procedūrą teisėtu pagrindu (to siekia ir Suinteresuota visuomenė), tai Sprendimas užkirstų kelią net ir tokiems teisėtiems veiksams.
16. Todėl tik šia prasme Atsakovų motyvai yra pagrįsti.
17. CPK 320 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad *apeliacinės instancijos teismas nagrinėja bylą neperžengdamas apeliaciniame skunde nustatytų ribų, išskyrus atvejus, kai to reikalauja viešasis interesas ir neperžengus skundo ribų būtų pažeistos asmens, visuomenės ar valstybės teisės ir teisėti interesai*.
18. Nagrinėjamu atveju suprantama, kad Teismas paties *uždraudimo* reikalavimą išsprendė pagal patikslintame ieškinyje pateiktą Ieškovo formuluotę. Vis dėlto paėmimo visuomenės poreikiams institutas yra viešasis interesas, todėl apeliacinės instancijos teismas Sprendimo dalį dėl 1-ojo reikalavimo pagrįstai turėtų pagrindą pakeisti, jį susiaurindamas ir konkretizuodamas tik konkrečiai teritorijų planavimo procedūrai, vykdomai pagal 2021 m. vasario 2 d. Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimą Nr. T-27 ir 2021 m. kovo 12 d. Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymą A-840.
19. Sprendimą atitinkamai pakeitus Sprendimo dalis dėl 1-ojo ieškinio reikalavimo būtų pripažintina teisėta, o patenkintų reikalavimų visuma atitiktų bendrą Sprendimo motyvų sistemiškumą.
20. Pažymėtina ir tai, kad atitinkamai pakeitus Sprendimą jį šioje dalyje konkretizavus, Sprendimo veikimo apimtis būtų tik susiaurinta ją lyginant su ieškinyje pareikštu reikalavimu. Todėl toks Sprendimo papildymas neturėtų būti laikomas išėjimu už ieškinio reikalavimų ribų, net jeigu tai nebūtų sprendžiama per viešojo intereso poreikį.
21. Todėl Suinteresuota visuomenė Atsakovų motyvus šioje dalyje palaiko tik iš dalies, kiek jie atitinka šiame skyriuje išdėstytą poziciją.

III

Dėl ieškinio 3-ojo reikalavimo:

pripažinimas Ieškovei teisės įsigyti arba nuomotis žemės sklypą Vydūno al. 4, Kaune ne aukciono būdu neprieštarauja paėmimo visuomenės poreikiui teisiniam institutui

22. Pirmosios instancijos teismas nurodė (Sprendimo 52 p.), kad jis tik pripažįsta Ieškovės kaip Statinių savininkės teisę įsigyti arba nuomotis žemės sklypą Vydūno al. 4, Kaune, tačiau nepriima konkretaus sprendimo ir nenustato tokio sprendimo turinio.
23. Vis dėlto Suinteresuota visuomenė pritaria Apeliantų motyvams dėl Sprendimo šioje dalyje nepagrįstumo, todėl plačiau šiame atsiliepime dėl to nepasisakoma.

IV

Dėl ieškinio 2-ojo reikalavimo:

Tarybos sprendimas pritariant automobilių poreikiui yra priimtas neteisėtu pagrindu, todėl Sprendimas nutraukti jį vykdančias teritorijų planavimo procedūras yra pagrįstas ir teisėtas

24. Apeliantai nepagrįstai prašo naikinti Sprendimą motyvuodami, kad Savivaldybės ir Administracijos veiksmų neteisėtumas neįrodytas, bei motyvuoja, kad Savivaldybė ir

- Administracijos direktorius atitinkamai priimdami Tarybos Sprendimą ir Įsakymą veikė jiems suteiktų įgaliojimų ribose ir savo kompetencijos neviršijo.
25. Apeliantai selektyviai iliustruoja Tarybos sprendimo turinį nurodydami (24 p.), kad įgyvendinant Savivaldybei priskirtas funkcijas, Savivaldybės Tarybos sprendimu buvo nuspręsta:
- „2. *Pavesti Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriui prirėikus organizuoti žemės sklypo Vydūno al. 4, Kaune, teritorijų planavimo dokumento rengimą žemės sklypui suformuoti ir numatyti paimti šį žemės sklypą visuomenės poreikiams*“ darydami išvadą, kad tiek Tarybos Sprendimas, tiek Įsakymas yra priimti tik **vidaus procedūros organizavimo tikslais** (26 p.).
26. Su tokia Apeliantų pozicija nėra pagrindo sutikti.
27. Kauno miesto savivaldybės taryba 2021-02-02 priėmė sprendimą „Dėl žemės sklypo Vydūno al. 4, Kaune poreikio automobiliams statyti“ (Tarybos sprendimas) ir šiuo sprendimu pirmiausia pritarė poreikiui automobiliams statyti 3,35 ha dydžio žemės sklype Vydūno al. 4 (toliau - Žemės sklypas arba Žemės sklypas Ažuolyne), t.y. teritorijoje, kuri šiuo metu yra atskirta nuo Kauno Ažuolyno, tačiau yra į jį įsiterpusi. Be to, tokį sprendimą Atsakovas grindė viešuoju interesu.
28. Taigi Tarybos sprendimo turinio esmė yra ne vidaus procedūros reglamentavimas 2-uju punktu, o *pritarimas poreikiui automobiliams statyti* jame nustatant konkretų žemės paėmimo visuomenės poreikiams teisinį pagrindą - ŽĮ 45 str. 1 d. 4 p..
29. T.y. tiek konkretizuotas poreikis, tiek konkretus teisinis pagrindas yra įvardinti Tarybos sprendime.
30. Kadangi Tarybos sprendime yra nustatytas aiškus imperatyvas - pritari poreikiui automobiliams statyti - o savivaldybės taryba yra aukščiausias savivaldos organas, kurio sprendimai yra privalomi savivaldybės administracijai ir jos direktoriui, todėl Atsakovų motyvai, jog būtent Tarybos sprendimo pagrindu vykdomas teritorijų planavimo procesas turės apspręsti Žemės sklypo paėmimo visuomenės reikmėms poreikį bei tikslą, yra nepagrįstas ir atmestinas.
31. Įgyvendinant Tarybos sprendimą, kuriuo pritarė poreikiui automobiliams statyti, teritorijų planavimo dokumentas privalės būti parengtas pagal šiame Tarybos sprendime nustatytą poreikį automobiliams statyti ir Tarybos sprendime nustatytą neteisėtą (ŽĮ 45 str. 1 d. 4 p.) pagrindą. Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus vykdoma teritorijų planavimo procedūra turi iš anksto Tarybos sprendimu nustatytą Žemės sklypo paėmimo visuomenės reikmėms poreikį ir teisinį pagrindą, todėl Atsakovas KMSA ne tik nebegali nustatyti kitą Žemės paėmimo visuomenės reikmėms poreikį, bet ir negali šios procedūros vykdyti pagal kokį nors kitą teisinį pagrindą, negu tas, kuris nustatytas Tarybos sprendime.
32. Todėl nors iš dalies galima būtų sutikti su Atsakovo atstovo motyvu, jog pati teritorijų planavimo procedūrų funkcija yra nustatyti tikrąjį visuomenės poreikį galutiniame teritorijų planavimo proceso rezultate, tačiau nagrinėjamu atveju pagal tokio turinio Tarybos sprendimą, kuris yra priimtas, **tokio teritorijų planavimo proceso tikslo pasiekti nebeįmanoma, nes ir Žemės sklypo paėmimo poreikis ir tikslas, ir teisinis pagrindas yra privalomai nustatyti iki teritorijų planavimo procedūrų pradžios, o Tarybos sprendime įvardintas teisinis pagrindas neatitinka įvardintos įstatyminės teisės normos pagrindo, t.y. akivaizdžiai neteisėtas**.
33. Vadovaujantis Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 4 punktu Žemė visuomenės poreikiams gali būti paimama, kai ši žemė tenkinant viešąjį interesą reikalinga: *viešosios geležinkelių infrastruktūros objektams, keliams, magistraliniams vamzdynams, aukštos įtampos elektros linijoms tiesti, taip pat jiems eksploatuoti reikalingiems visuomenės reikmėms skirtiems inžineriniams statiniams*.

34. Nagrinėjamu atveju Žemės sklypas Ažuolyne nėra reikalingas:
 - nei viešosios geležinkelių infrastruktūros objektams tiesti,
 - nei keliams tiesti, nei magistraliniams vamzdynams tiesti,
 - nei aukštos įtampos elektros linijoms tiesti.
35. Teisės normoje nustatyta papildoma galimybė paimti žemę reikalingiems visuomenės reikmėms skirtiems inžineriniams statiniams yra susijusi tiktai su galimybe aukščiau išvardintus objektus eksploatuoti.
36. Todėl Tarybos sprendimo priėmimo pagrindas jį grindžiant Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 4 punktu yra akivaizdžiai nepagrįstas ir neteisėtas.
37. Nagrinėjamu atveju teisiškai korektiškas ir teisėtas pagrindas galėjo būti tik Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 9 punktas, kuris numato žemės sklypo paėmimą *gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) apsaugos reikalams*. Tai pažymint aktualu atsižvelgti į tai, kad šis žemės sklypas yra įsiterpęs į Kauno Ažuolyno teritoriją, svarbią tiek paveldosauginiu, tiek ir aplinkosauginiu aspektu (apie tai bus pasisakyta toliau).
38. Taip pat būtų galima sutikti su Apeliantų motyvais dėl žemės paėmimo visuomenės reikmėms poreikio ir teisinio pagrindo nustatymo teritorijų planavimo procedūrų rezultate tik tokiu atveju, jeigu Tarybos sprendimas nebūtų grindžiamas jokia žemės sklypo paėmimo visuomenės reikmėms tikslu bei poreikiu, nes tik tada tikslas ir poreikis nebūtų determinuoti iš anksto visai „vidaus“ vykdytinai teritorijų planavimo procedūrai.
39. Taigi negalima sutikti ir su Apeliantų motyvu, kad Savivaldybė ir Administracijos direktorius priimdami, atitinkamai, Tarybos Sprendimą ir Įsakymą veikė jiems suteiktų įgaliojimų ribose ir savo kompetencijos neviršijo.
40. Siekdamas vykdyti teritorijų planavimo procedūras pagal tokio turinio Tarybos sprendimą, kuris dabar yra priimtas, Atsakovas veikia pažeisdamas *ultra vires* (viršijant kompetenciją) principą.
41. Specialus viešojo juridinio asmens teisnumas išreiškia pagrindinį *ultra vires* doktrinos principą, pagal kurį juridinis asmuo negali veikti viršydamas savo kompetencijos ribas. Tuo tarpu teisės normose nėra nustatyta viešojo subjekto (t.y. Atsakovo) teisė spręsti dėl galimybės pritarti žemės paėmimui automobiliams statyti.
42. Tarybos sprendimu yra determinuota teritorijų planavimo procedūra, dirbtinai primetant jai privalomą rezultatą; t.y. Žemės sklypo paėmimo visuomenei tikslas bei poreikis, kurie turėjo būti nustatyti teritorijų planavimo procedūrų rezultate (kuo remiasi Atsakovai), yra apspręsti iki šios procedūros pradžios Tarybos sprendimu. Todėl Tarybos sprendimas išeina už savivaldybės tarybos kompetencijos ribų, o atitinkamai Atsakovo veiksmai siekiant įgyvendinti Tarybos sprendimą tokį veikimą taip pat daro veikimu *ultra vires*.
43. Vadovaujantis Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 9 punktu Žemės sklypas Ažuolyne visuomenės poreikiams galėtų būti paimamas tenkinant viešąjį interesą *gamtos ir kultūros paveldo teritorinių kompleksų ir objektų (vertybių) apsaugos reikalams*.
44. Žemės sklypo Ažuolyne paėmimas atsižvelgiant į Kauno Ažuolyno gamtinį-kultūrinį statusą atitiktų tiktai ŽĮ 45 str. 1 d. 9 p. nustatytą žemės paėmimo pagrindą ir tik esant tokiam poreikiui tenkinti viešąjį interesą galėtų būti teisėtas.
45. Tačiau Tarybos sprendime nustatytas kitas konkretus teisinis pagrindas - ŽĮ 45 str. 1 d. 4 p. - pagrįstai sudarė pagrindą ieškovui reikalauti įpareigoti Atsakovus nutraukti be teisėto pagrindo vykdomas procedūras.
46. Todėl pirmosios instancijos teismas pagrįstai Sprendime nurodė, kad *įvertinus nustatytas aplinkybes ir teisinį reglamentavimą, teismas sprendžia, kad vadovaujantis Tarybos sprendimu negali būti vykdoma Žemės sklypo paėmimo visuomenės poreikiams procedūra (teritorijų planavimo procedūra), nes Tarybos sprendime nurodytas procedūros tikslas ir pagrindas*

nepatenka Žemės įstatymo 45 straipsnio 1 dalies 4 punkte nustatytus atvejus; atsižvelgiant į tai, teismas laiko, kad priimant 2021 m. vasario 2 d. Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimo Nr. T-27 atsakovė atliko neteisėtus veiksmus, nes sprendimas buvo priimtas be teisinio pagrindo.

47. Taip pat atmetini Apeliantų motyvai dėl administracinio teismo pasisakymų dviejuose teismų procesiniuose sprendimuose reikšmės šiai bylai: (i) *Regionų apygardos administracinio teismo Kauno rūmų 2021-04-22 nutartyje administracinėje byloje Nr. eI3-5399-422/2021, kurioje buvo sprendžiamas skundo dėl to paties Įsakymo panaikinimo priimtimumo klausimas, teismas padarė išvadą, kad „<...> skundžiamu [Įsakymu] yra išspręstas procedūrinis klausimas dėl detaliojo plano keitimo (koregavimo) procedūros pradžios, t. y. jo organizavimo, tačiau juo nesukuriamos teisės ir pareigos, pasikeitimas ar išnykimas (pasibaigimas) suinteresuotiems asmenims <...>“ ir (ii) Kauno apygardos teismo 2021-10-05 nutartis civilinėje byloje Nr. e2A-1447-601/2021, kurioje pasisakyta, kad Tarybos sprendimas, tėra tik „<...> sprendimas kuris leidžia pradėti analizuoti ir vertinti dėl galimybės žemės sklypą paimti visuomenės poreikiams (atlikti sąnaudų ir naudos analizę)“.*
48. Taigi tiek 2021-03-17 (administracinė byla Nr. eI3-4725-414/2021, teismo proceso Nr. 3-62-3-00556-2021-5), tiek ir 2021-03-16 nutartyje teismai nurodė, kad abu minėti Administraciniai aktai negali būti tinkamu skundo dalyku. Todėl tokius skundus administracinėje teisenoje teismas priimti atsisakė (administracinės bylos: Nr. eI3-4725-414/2021, teismo proceso Nr. 3-62-3-00556-2021-5, Nr. eI3-5399-422/2021, teismo proceso Nr. 3-62-3-00760-2021-2, Nr. eI3-4640-320/2021, teismo proceso Nr. 3-62-3-00530-2021-7).
49. Tačiau toks šių administracinių aktų, kaip galimų skundžiamų aktų, vertinimas administracinėje teisenoje dar nereiškia, kad ginčo dalyku negali būti šių administracinių aktų įgyvendinimas, kai toks įgyvendinimas sukelia teises pasekmes Ieškovui arba kai toks įgyvendinimas gali sukelti juo siekiamas pasekmes ateityje.
50. Administracinis teismas tiesiog atsisakė nagrinėti reikalavimus dėl šių administracinių sprendimų panaikinimo pripažindamas, kad teritorijų planavimo procedūrinėje sekoje šie administraciniai sprendimai nėra galutiniai, todėl dar nesukuria paėmimo visuomenės reikmėms teisinių pasekmių.
51. Todėl Teismas Sprendime pagrįstai nurodė, kad *pagal administraciniuose teismuose išplėtotą praktiką ieškovė negalėjo skųsti 2021 m. vasario 2 d. Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimo Nr. T-27 ir 2021 m. kovo 12 d. Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymo A-840, ji savo galimai pažeistas teises turi teisę ginti kreipdamasi į bendrosios kompetencijos teismą teikdama prevencinį ieškinį.*
52. Nagrinėjamu atveju aktualu tai, jog nėra priimtas joks teismo sprendimas, vertinantis administracinių aktų teisėtumą, o tik teismų nutartys, kuriomis atsisakyta priimti skundus bei įvertinti šių administracinių aktų teisėtumą.
53. Nagrinėjamu atveju minėti administraciniai teismo sprendimai taip pat nėra šios bylos ginčo dalyku, kadangi Ieškovai pagrįstai neprašė panaikinti šių administracinių aktus.
54. Tačiau būtent todėl Teismas, nespręsdamas dėl šių administracinių aktų panaikinimo, nepažeidė nurodytų administracinių teismų išaiškinimų dėl šių administracinių aktų galios ir jų ginčijimo galimybių ir neįsiterpė į administracinio teismo kompetenciją.
55. Teismas pagrįstai nagrinėdamas ginčą civilinio proceso tvarka pagal civilinius teisinius reikalavimus turėjo ir teisę, ir pareigą pasisakyti dėl visų byloje išsakytų teisinių motyvų. Taip pat sprendžiant prevencinį reikalavimą privalėjo pateikti tų administracinių aktų teisinį vertinimą, kurie negali būti ginčo dalyku dėl administracinio teismo įvardintos jų tarpinės reikšmės, tačiau sukūrė prielaidas prevenciniam Ieškovo reikalavimui.

56. Civilinio kodekso 1.138 straipsnyje nustatyta, kad civilines teises įstatymų nustatyta tvarka teismas gina *inter alia* **užkirsdamas kelią teisę pažeidžiantiems veiksams** ar **uždrausdamas** atlikti veiksmus, keliančius pagrįstą grėsmę žalai atsirasti (prevencinis ieškinys) (3 p.).
57. Nagrinėjamu atveju reikalavimas, kuriuo buvo prašoma *įpareigoti Atsakoves nutraukti teritorijų planavimo procedūras*, vykdomas pagal konkrečius administracinius aktus, kuriuos teismas pripažino netinkamais juos ginčyti, tačiau kurių turinys yra akivaizdžiai neteisėtas, laikytinas tinkamu įstatyme numatytu teisių gynimo būdu siekiant *užkirsti kelią teisę pažeidžiantiems veiksams*.
58. Nagrinėjamu atveju būtina atsižvelgti į tai, kad procesiniai sprendimai, kuriais minėti Administraciniai aktai pripažinti netinkamu ginčo dalyku, yra priimti administracinėje teisenoje pasisakant dėl administracinių teisinių santykių bei vertinant neužbaigtų teisinių santykių procedūrinį eiliškumą. Būtent tuo pagrindu administracinis teismas yra nurodęs, kad tinkamu ginčo dalyku žemės sklypo paėmimo visuomenės poreikiui procedūroje galės būti tik galutinis NŽT direktoriaus sprendimas, o ne tarpiniai procedūriniai administraciniai sprendimai, kuriais pripažintas tiek Tarybos sprendimas, kuriuo prirta poreikiui automobiliams statyti, tiek ir jo pagrindu priimtas 2021-03-12 Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymas Nr. A-840, kuriuo pradėta teritorijų planavimo procedūra.
59. **Ieškovas ginčo žemės sklype iki šiol tebeturi jam nuosavybės teise priklausančią nekilnojamąjį turtą**, kuris iki šiol nėra paimtas visuomenės reikmėms. Realizavus Tarybos sprendime nustatytą poreikį (*automobiliams statyti*) pagal 2021-02-02 Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimą Nr. T-27 ir 2021-03-12 Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymą A-840, Ieškovo nuosavybės objektai arba atsidurs automobilių stovėjimo aikštelėje (ir tai galimai neatitinka Ieškovo interesų), arba šie objektai bus paimti visuomenės reikmėms (kas yra numatyta Tarybos sprendimo aiškinamajame rašte). Tai, suprantama, taip pat neatitinka Ieškovo lūkesčių ir interesų.
60. Todėl pažymėtina, kad net ir atmetus Ieškovo 3-ąjį reikalavimą Ieškovas vis tiek turi subjektyvų suinteresuotumą reikalavimui, kuriuo siekia įpareigoti Atsakoves nutraukti teritorijų planavimo procedūras, vykdomas pagal konkrečius administracinius aktus, ir taip siekia *užkirsti kelią jo teisės pažeidžiantiems veiksams*, o teismo pareiga tokį reikalavimą išnagrinėti visais byloje keliamais jo teisėtumo aspektais.
61. Taigi Apeliančių motyvas dėl egzistuojančios administracinėje teisėje galiojančios administracinio akto teisėtumo prezumpcijos (27 p.) remiantis cituojamu Lietuvos administracinio teismo išaiškinimu, kad: „*pagal teisėje galiojančią įstatymo ar kito teisės akto teisėtumo prezumpciją įstatymas ar kitas teisės aktas yra laikomas teisėtu ir privalo būti taikomas tol, kol nepripažįstamas neteisėtu įstatymų nustatyta tvarka*“, taip pat yra atmestinas jau vien todėl, kad Sprendime išnagrinėti Administraciniai aktai negali būti savarankišku ginčo dalyku tiesiogiai juos *pripažįstant neteisėtais įstatymų nustatyta tvarka*. Tačiau tai nereiškia, kad negalėjimas jų ginčyti užkerta teismui teisę juos įvertinti teisėtumo požiūriu sprendžiant su jais susijusius civilinio pobūdžio reikalavimus.
62. Kadangi byloje pagrįstai nėra ginčijami minėti Administraciniai aktai, todėl išsamūs Apelianto motyvai dėl administracinių aktų ginčijimo terminų yra tiesiog pertekliniai ir todėl nevertintini.

**Tarybos sprendimas priimtas
neatlikus privalomo strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (SPAV)**

63. Apeliantai nepagrįstai ginčija teismo motyvus dėl SPAV privalomumo ir teikdami savo motyvus gana netiksliai Sprendimą interpretuoja.
64. Teismas Sprendime (26 p.) nurodė, kad *atsakovė nepateikė įrodymų, kad ginčo teritorijoje jau buvo atliktas savivaldybės dalies bendrojo plano vertinimas* ir konstatavo faktą, kad *Tarybos sprendimas buvo priimtas po to, kai Kauno marių regioninio parko direkcija jau buvo pateikusi teritorijų planavimo sąlygas, o Tarybos sprendimu siekiamas projektavimo mastas objektyviai lemia galimą reikšmingą poveikį „Natura 2000“ teritorijai bei jose saugomoms vertybėms.*
65. Tuo tarpu Apeliantai nurodo, kad *tokia Teismo išvada akivaizdžiai prieštarauja galiojantiems teisės aktams, todėl yra aiškiai neteisėta ir nepagrįsta.* Tokį teiginį Apeliantai motyvuoja tuo, kad *„Teismas, Sprendime konstatuodamas galimą reikšmingą poveikį „Natura 2000“ teritorijai ir būtinybę atlikti SPAV pagal Aprašo 6.4 p., rėmėsi ne teisės aktų nustatyta tvarka išduota VSTT išvada, o tuo, kad Kauno marių regioninio parko direkcija buvo pateikusi teritorijų planavimo sąlygas“.*
66. Tokia Sprendimo interpretacija nėra tiksli ir pagrįsta, nes netikslu teigti, kad Teismas *Sprendime konstatavo galimą reikšmingą poveikį „Natura 2000“ teritorijai „Natura 2000“ teritorijai ir būtinybę atlikti SPAV pagal Aprašo 6.4 p., remdamasis tuo, kad Kauno marių regioninio parko direkcija buvo pateikusi teritorijų planavimo sąlygas.*
67. Teismas Sprendime nurodė, kad *Tarybos sprendimu siekiamas projektavimo mastas objektyviai lemia galimą reikšmingą poveikį „Natura 2000“ teritorijai bei jose saugomoms vertybėms.*
68. Taip pat Teismas Sprendime pagrįstai nurodė, kad *atsakovės neatliko galimų alternatyvų, teritorijų planavimo, Strateginio pasekmių aplinkai vertinimo (toliau – SPAV)) procedūrose.*
69. Tuo tarpu SPAV procedūrų sąvoka yra platesnė, negu pats SPAV (strateginis pasekmių vertinimas), ir apima tiek atrankos dėl SPAV procedūrų dalį, tiek ir reikšmingumo išvados gavimo procedūrų dalį, kuriose abiejose sprendžiama, ar SPAV atlikti yra privaloma.
70. Todėl nagrinėjamu atveju Sprendimo motyvų dėl SPAV procedūrų teisėtumo lemia ne tai, ar tinkamai yra atlikta reikšmingumo vertinimo procedūra, dėl kurios SPAV tampa privalomas, bet ar SPAV procedūros apskritai buvo atliekamos siekiant gauti privalomą reikšmingumo išvadą dėl PŪV galimo poveikio besiribojančiai „Natura 2000“ teritorijai ir jose saugomoms vertybėms.
71. SPAV procedūros yra vykdomos vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-08-18 nutarimu Nr. 967 patvirtintu Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu (toliau - **SPAV aprašas**).
72. SPAV aprašu yra įgyvendinamos šios aktualios ES direktyvos: 2001-06-27 Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo (OL 2004 m. specialusis leidimas, 15 skyrius, 6 tomas, p. 157), 1992-05-21 Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (OL 2004 m. specialusis leidimas, 15 skyrius, 2 tomas, p. 102), 2002-06-25 Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/49/EB dėl aplinkos triukšmo įvertinimo ir valdymo (OL 2002 m. specialusis leidimas, 15 skyrius, 7 tomas, p. 101).
73. Atsakovų atstovė tik savo baigiamojoje kalboje nurodė, kad nagrinėjamu atveju Aprašas netaikomas remiantis SPAV aprašo 3.4. punktu, pagal kurį jis netaikomas *rengiant ir tvirtinant:*

detaliuosius planus toje savivaldybės dalyje, kurioje atliktas savivaldybės dalies bendrojo plano vertinimas, ir jeigu nesuplanuotas joks kitas kiekybinis ir kokybinis poveikis aplinkai, išskyrus pirmiau įvertintą.

74. Kauno miesto Bendrojo plano aiškinamojo rašto 54 punkte yra nustatytas imperatyvus reikalavimas, kaip prievolė: *parengti atskirų miesto dalių išsiskiriančių savitumu urbanistinio ir architektūrinio formavimo idėjinius projektus, o vėliau parengti atitinkamus teritorijų planavimo ir statybos dokumentus.* Taip pat tokie pat imperatyviniai reikalavimai yra nustatyti ir Bendrojo plano aiškinamojo rašto 52, 53 ir 55 punktuose.
75. Kaune Suinteresuota visuomenė (plačiąja prasme) nuolatos reikalauja laikytis šių Kauno miesto teritorijos bendrojo plano, kaip norminio akto, nuostatų. Tačiau, deja, **iki šiol nėra parengtas nei jokios atskiros miesto dalies, išsiskiriančios savitumu, urbanistinio ir architektūrinio formavimo idėjinis projektas, nei jokios savivaldybės dalies bendrojo plano vertinimas.**
76. Tuo tarpu Žemės sklype Ažuolyne pradėtomis procedūromis planuojamas esmingai kitoks kiekybinio ir kokybinio poveikio aplinkai sprendinys, kuris niekada anksčiau nebuvo įvertintas jokiam anksčiau atliktame SPAV (Teismas pagrįstai nurodė, kad tokio Atsakovo atstovės motyvo nepatvirtina jokie byloje surinkti ar viešai prieinami įrodymai).
77. Apeliantų motyvas, jog SPAV pagal teisinį reguliavimą privalėjo būti atliktas pagal galiojusį teisinį reglamentavimą kaip privaloma procedūra tvirtinant Kauno miesto teritorijos bendrąjį planą, todėl Teismas negalėjo remtis motyvu, kad Savivaldybė nepateikė įrodymų, kad ginčo teritorijoje jau buvo atliktas Savivaldybės dalies bendrojo plano SPAV yra nepagrįstas.
78. Įrodymų nepakankamumas negali būti užpildytas logine formule, jog taip pagal teisinį reglamentavimą turėjo būti, todėl taip yra. Tai, kad pagal teisinį reguliavimą *taip turėjo būti*, nereiškia, kad *taip yra* (kaip nurodyta Apeliacijos motyvuose (47 p.): *bendrasis planas buvo patvirtintas, todėl nėra jokio pagrindo abejoti, kad bendrojo plano SPAV buvo atliktas*).
79. Nagrinėjamu atveju Atsakovai turėjo įrodyti ne tai, kad kažkada rengiant Bendrąjį planą buvo parengtas SPAV, bet tai, kad toje savivaldybės dalyje, kurioje galimai galėjo būti atliktas savivaldybės dalies Bendrojo plano vertinimas, taip pat jau buvo suplanuotas toks kiekybinis ir kokybinis poveikis aplinkai, kuris ir buvo įvertintas galimai anksčiau atliktame SPAV (pritaikant Aprašo 3.4. punkto teisės normos dispozicijai).
80. Taigi tai, kad byloje nagrinėjamas PŪV atvejis patenka į SPAV aprašo 3.4. punkto dispoziciją ir sukuria tas teises sąlygas, dėl kurių SPAV aprašas galėtų būti netaikomas, Atsakovai turėjo įrodyti. Tačiau, kaip teismas Sprendime pagrįstai konstatavo, to neįrodė.
81. Tarybos sprendimas buvo priimtas po to, kai Kauno marių regioninio parko direkcija jau buvo pateikusi teritorijų planavimo sąlygas, o Tarybos sprendimu siekiamas projektavimo mastas objektyviai lemia galimą reikšmingą poveikį „Natura 2000“ teritorijai bei jose saugomoms vertybėms. Apeliantai Kauno marių regioninio parko direkcijos pateiktų teritorijų planavimo sąlygų neginčijo, todėl neturėjo pagrindo jų nepaisyti.
82. Taip pat atmetinas Atsakovų motyvas (48 p.) remiantis Aprašo 6.1 punktu reikalavimą atlikti SPAV pripažįstant tik atvejams, kai rengiamas planas ar programa apima didesnę nei 10 kv. kilometrų plotą.
83. SPAV atliekamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004-08-18 nutarimu Nr. 967 patvirtintu Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašu (toliau - **SPAV aprašas**).
84. Vadovaujantis SPAV aprašo 6.4. punktu SPAV privaloma atlikti tais atvejais, kai *plano ar programos įgyvendinimas susijęs su „Natura 2000“ teritorijomis ar „Natura 2000“ teritorijų artima aplinka ir Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos (toliau – Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba) aplinkos ministro nustatyta tvarka nustato, kad tokio*

- plano ar programos įgyvendinimas (atskirai ar kartu su kitais planais ir programomis) gali turėti reikšmingų pasekmių „Natura 2000“ teritorijoms. Šioje teisės normoje nustatytas pagrindas yra savarankiškas, todėl jis nėra saistomas su teritorijos dydžiu, bet yra saistomas tik su teritorijos kokybiniu kriterijumi („Natura 2000“ teritorijos).*
85. Tame pačiame punkte nustatyta, kad „Natura 2000“ teritorijų artima aplinka tai - *plano ar programos įgyvendinimo vietovė, tiesiogiai besiribojanti su „Natura 2000“ teritorija arba esanti netoli jos, jeigu dėl gamtinių ryšių tarp vietovių arba dėl ūkinės veiklos masto tikėtina, kad numatomas įgyvendinti planas ar programa gali neigiamai paveikti „Natura 2000“ teritorijos vientisumą ar joje saugomas natūralias buveines ar rūšis.*
 86. Pagal Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 1 straipsnio 18 punktą *planai ir programos tai planavimo dokumentai, apibrėžti Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatyme, Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatyme, Lietuvos Respublikos regioninės plėtros įstatyme, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme ir kituose ūkinės veiklos, gamtotvarkos, kitus aplinkos apsaugos planavimo dokumentus apibrėžiančiuose teisės aktuose, kurie rengiami, tvirtinami ir (arba) priimami pagal galiojančius teisės aktus ar pagal kompetenciją įgyvendinant viešąjį administravimą ir kurių įgyvendinimo pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, įskaitant tokių planų ir programų visiškus ar dalinius pakeitimus.*
 87. Remiantis Tarybos sprendimu buvo priimtas administracinis aktas, inicijuojantis teritorijų planavimo procedūras, kuriomis numatyta pakeisti detalųjį planą. Todėl tiek vienas, tiek kitas administracinis aktas patenka į *planų ir programų* definicinę apibrėžtį.
 88. Dar prieš priimant Tarybos sprendimą Žemės sklypui Ažuolyne Kauno marių regioninio parko direkcija 2019-01-04 išdavė teritorijų planavimo sąlygas Nr. REG92646, kurios patvirtina tai, kad nagrinėjamu atveju „Natura 2000“ teritorijos ir jos gretimybės statusas yra teisiškai reikšmingas sprendžiant dėl SPAV privalomumo.
 89. Šiose Teritorijų planavimo sąlygose nurodyta, kad „<...> dalis žemės sklypo yra „Natura 2000“ teritorijoje, o likusi sklypo dalis yra „Natura 2000“ teritorijos artimoje aplinkoje <...> prieš rengiant statybos techninius projektus turi būti atliktas Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymas.“.
 90. Vadovaujantis SPAV aprašo 15 punktu *Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos motyvuotos išvados, ar reikia atlikti plano arba programos vertinimą dėl plano arba programos įgyvendinimo reikšmingų pasekmių „Natura 2000“ teritorijoms, organizatoriui privalomos.*
 91. Tarybos sprendimas buvo priimtas po to, kai Kauno marių regioninio parko direkcija jau buvo pateikusi teritorijų planavimo sąlygas, o Tarybos sprendimu siekiamas projektavimo mastas objektyviai lemia galimą reikšmingą poveikį „Natura 2000“ teritorijai bei jose saugomoms vertybėms.
 92. SPAV aprašo nuostatos bei minėtos teritorijų planavimo sąlygos, jas aiškinant sistemiškai, neabejotinai suponuoja pareigą prieš priimant bet kokį sprendimą dėl plano arba programos gauti Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos motyvuotą išvadą, ar reikia atlikti plano arba programos vertinimą dėl plano arba programos įgyvendinimo reikšmingų pasekmių „Natura 2000“ teritorijoms, o gavus išvadą, kad poveikis bus reikšmingas - atlikti SPAV procedūrą.
 93. Vadovaujantis SPAV aprašo 2 punktu SPAV *atliekamas rengiant planą ar programą, prieš ją priimant ir (arba) tvirtinant, kad būtų parinkta tinkamiausia plano ar programos sprendinių alternatyva.*
 94. Taigi Atsakovas priėmė Tarybos sprendimą negavęs privalomos reikšmingumo išvados, neatlikęs SPAV procedūrų (kurias turėjo teisę atlikti savo iniciatyva ir be reikšmingumo išvados) ir net nespėjęs dėl galimų alternatyvų.

95. Todėl pagal Teritorijų planavimo sąlygas neatlikus Planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio įsteigtoms ar potencialioms „Natura 2000“ teritorijoms reikšmingumo nustatymo, kuris lemia SPAV vertinimo būtinumą (SPAV aprašo 6.4. punktas), ir neišnagrinėjus galimų alternatyvų (SPAV aprašo 2 p.) bet koks planas ar programa (šiuo atveju jiems atitinka Tarybos sprendimas) yra neteisėti, kadangi nėra paremti optimaliausių alternatyvų pasirinkimu bei SPAV procese nustatytais atitinkamų rizikų suvaldymo priemonėmis.
96. Apeliantai nurodo, kad *Teritorijų planavimo įstatymo 5 str. 5 d. 2 p. numato, kad SPAV atliekamas teritorijų planavimo dokumento rengimo etape, bendrųjų sprendinių formavimo metu*, todėl SPAV šiame etape neturėjo būti atliktas.
97. Su tuo taip pat nėra pagrindo sutikti, kadangi Atsakovas ne tik netiksliai duoda nuorodą į teisės normą (dėl ko tampa neaišku į ką reikėtų atsikirsti), tačiau nepagrįstai pradėtų procedūrų nepriskiria teritorijų planavimo dokumento rengimo etapui.
98. Administraciniais sprendimais yra pradėta teritorijų planavimo dokumento rengimo procedūra, o Atsakovai patys nurodo, kad kategoriškai nesutinka, kad dėl PŪV reikia atlikti SPAV procedūras. Todėl jų argumentai dėl tokios procedūros nesavalaikiškumo taip pat atmestini.

VI

Tarybos sprendimas priimtas neatlikus privalomo poveikio aplinkai vertinimo (PAV)

99. Apeliantai taip pat nurodo, kad ir teismo motyvai dėl PAV atlikimo yra nepagrįsti, nes PAV turėtų būti atliekamas tik prieš išduodant statybą leidžiantį dokumentą.
100. Su tokia pozicija taip pat nėra pagrindo sutikti.
101. Apeliantų nagrinėjamos teisės normos nustato teisinės garantijas, kad statybą leidžiantis dokumentas nebūtų išduotas, jeigu PAV yra privalomas. Tačiau jos visai nereiškia, kad PAV procedūros turi būti atliekamos tik prieš pat išduodant statybą leidžiantį dokumentą, kadangi toks teisės aiškinimas neatitiktų pačios PAV paskirties, o PAV tokiu atveju būtų tik formali procedūra galutiniame statybą leidžiančio dokumento išdavimo etape, nebeturinti įtakos planuojamai ūkinei veiklai bei PŪV projekto aplinkosauginei kokybei.
102. Be to, toks teisės aiškinimas iš esmės prieštarauja Europos Teisingumo Teismo 2011 m. rugsėjo 22 d. sprendimo motyvams ([Byla C-295/10](#)), byloje kurioje sprendimas buvo priimtas pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo kreipimąsi dėl prejudicinio sprendimo priėmimo (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62010CJ0295:LT:HTML>) (*toliau - ETT byla*).
103. Minėtoje ETT byloje, atsakydamas į LVAT užduotus klausimus, teismas *inter alia* aktualiai konstatavo (37 p.), kad iš Direktyvos 2001/42 (*PAV direktyvos*) 1 straipsnio matyti, kad jos pagrindinis tikslas – **užtikrinti, kad rengiant ir prieš priimant planus ir programas, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, būtų atliekamas aplinkosauginis vertinimas**.
104. Atsižvelgiant į išdėstytus motyvus pažymėtina, kad nėra pagrindo poveikio aplinkai vertinimą bei strateginį pasekmių aplinkai vertinimą reglamentuojančias teisės normas aiškinti taip, kad rengiant planus ir programas, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, būtų įmanoma išvengti aplinkosauginio vertinimo tik todėl, kad administracinės institucijos neįžvelgia teisinės pareigos kreiptis dėl reikšmingumo išvados ar kitaip siektų išvengti PAV ir SPAV procedūrų.
105. Kaip pagrįstai nurodyta ETT sprendime, *nė vienas planas, galintis turėti reikšmingų pasekmių aplinkai, neturi išvengti aplinkosauginio vertinimo*.

106. Remiantis Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymu (toliau - **PAV įstatymas**) planuojama ūkinė veikla - tai numatoma ūkinė veikla, galinti daryti poveikį aplinkai.
107. Tarybos sprendimu yra pritarta Žemės sklypo Ažuolyne panaudojimui automobiliams statyti. Tokiu būdu Tarybos sprendimas yra priimtas dėl planuojamos ūkinės veiklos (toliau - **PŪV**).
108. Remiantis PAV įstatymo 3 str. 2 dalimi poveikio aplinkai vertinimas atliekamas, kai *atrankos metu nustatoma, kad planuojamai ūkinei veiklai yra privaloma atlikti poveikio aplinkai vertinimą* (2 p.), o atranka atliekama, kai PŪV patenka į PAV įstatymo 2 priedą.
109. PAV įstatymo 2 priedo 10.2 punkte į nustatytų veiklų sąrašą yra įtraukta *urbanistinių objektų statyba, kai užstatomas didesnis kaip 1 ha plotas kartu su kietosiomis dangomis, šaligatviais, pėsčiųjų takais, dviračių takais*.
110. Tarybos sprendimas patenka į šią kategoriją. Žemės sklypas Ažuolyne yra urbanistinis objektas, o pagal prie Tarybos sprendimo pridėtą „*Vydūno al. 4, Kaune automobilių vietų pasiūlymų schemą*” projektuojamų užstatomų (rekonstruojamų) infrastruktūros elementų plotas yra didesnis negu 1 ha.
111. Todėl atranka PŪV dėl poveikio aplinkai vertinimo pagal PAV įstatymo 2 priedo 10.2 punktą yra privaloma. Tai reiškia, kad prieš priimant Tarybos sprendimą, kuriuo nutarta pritarti Žemės sklypo Ažuolyne poreikiui automobiliams statyti, kaip PŪV privalėjo būti atliktos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo procedūros.
112. Nors, kaip nurodo Apeliantai, PAV procedūros galimai galėtų būti atliktos ir vėlesnėse PŪV stadijose, tačiau Atsakovo priimtas Tarybos sprendimas užkirto kelią alternatyvoms tolimesniame planavimo procese. Tai reiškia, kad poveikio aplinkai vertinimo procedūras Atsakovas privalėjo atlikti prieš priimdamas Tarybos sprendimą, o ne galutiniame etape prieš išduodant statybą leidžiantį dokumentą.
113. Kaip minėta, poveikio aplinkai vertinimas (PAV) atliekamas, kai toks poreikis nustatomas atrankos metu.
114. Tačiau yra ir savarankiškas privalomo PAV atlikimo pagrindas.
115. Remiantis PAV įstatymo 3 str. 3 dalimi poveikio aplinkai vertinimas atliekamas, kai *planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimas gali daryti poveikį Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijoms ir institucija, atsakinga už saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo organizavimą, Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka nustato, kad šis poveikis gali būti reikšmingas*.
116. Kauno Ažuolynas yra įsteigta Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorija. Taigi, vadovaujantis PAV įstatymo 3 str. 1 d. 3 p. saugomų teritorijų institucijos išvada dėl PŪV poveikio reikšmingumo yra privaloma prieš nusprendžiant, ar privalo būti atliktas PAV.
117. Nagrinėjamu atveju Atsakovas nesikreipė į atsakingą saugomų teritorijų instituciją dėl PŪV poveikio „Natura 2000“ teritorijai reikšmingumo nustatymo, o Tarybos sprendimas, kuriuo pritarta poreikiui automobiliams statyti, suponuoja neabejotinai reikšmingą poveikį Kauno Ažuolynui kaip artimai „Natura 2000“ teritorijai.
118. Teismų praktikoje pripažįstama, kad net *atrankos išvadą, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas yra neprivalomas, galima priimti tik tokiu atveju, kai neabejotinai konstatuojama, kad ši veikla neturės ir negali turėti jokio reikšmingo poveikio aplinkai; ir priešingai, priimti atrankos išvadą, kad planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas yra privalomas, pakanka motyvuotos prielaidos apie planuojamos ūkinės veiklos galimą reikšmingą poveikį aplinkai (LVAT 2015 m. sausio 22 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-502-2102-14)*.

119. Nagrinėjama atveju PŪV planuojama su „Natura 2000“ besiribojančioje teritorijoje. Tai reiškia, kad motyvuota prielaida dėl PŪV galimo reikšmingumo aplinkai yra reikšmingas faktorius net ir atliekant PAV atranką, kurios metu priimamas sprendimas dėl PAV privalomumo.
120. Pagal PAV įstatymo 2 str. 2 dalį *numatomas reikšmingas neigiamas poveikis aplinkai – aplinkos, jos elementų, juos vienijančių natūralių ir antropogeninių sistemų kiekybinis ir (arba) kokybinis pokytis, siekiant kurio išvengti, jį sumažinti, kompensuoti ar likviduoti jo padarinius būtina numatyti atitinkamas priemones.*
121. Aukščiau minėta teismų praktika, be kita ko, sąlygoja ir procesinį įrodinėjimo naštos paskirstymą tokio pobūdžio bylose, t.y. *tik tokiu atveju, jeigu būtų neabejotinai konstatuojama, kad PŪV neturės ir negali turėti jokio reikšmingo poveikio aplinkai, būtų galima spręsti, jog PAV atlikti nebuvo privaloma.*
122. Be to, PAV atrankos procedūra yra aktuali tik tokiu atveju, jeigu atsakinga saugomų teritorijų institucija, į kurią Atsakovas privalėjo kreiptis dėl ūkinės veiklos poveikio „Natura 2000“ teritorijai reikšmingumo, duotų išvadą, kad PŪV poveikis „Natura 2000“ teritorijai nėra reikšmingas ir kad PAV nėra privalomas nustatytu savarankišku pagrindu.
123. Atsakovas visas veiklas, planus ir programas, vykdomas Kauno Ažuolyno artimoje aplinkoje (Kauno Ažuolyno infrastruktūros pritaikymo visuomenės poreikiams (rekonstrukcijos), Dainų slėnio rekonstrukcijos, Kauno sporto halės rekonstrukcijos, S. Dariaus ir S. Girėno stadiono rekonstrukcijos), dirbtinai atribojo, tokiu būdu imituodamas atskirų, tarpusavyje nesusijusių, veiklų vykdymą ir išvengdamas realių poveikio aplinkai rodiklių ir realių poveikio aplinkai pasekmių nustatymo. Vis dėlto tokie būdai išvengti privalomų aplinkosauginių reikalavimų Europos teisingumo teismo praktikoje nėra toleruojami ir laikomi ydingu teisės normų interpretavimu.
124. Tačiau Tarybos sprendimo aiškinamajame raštu yra nurodyta, kad *„rekonstruotas S. Dariaus ir S. Girėno stadionas talpins 15 000 žiūrovų ir rekonstruota Sporto halė 2 500 žiūrovų, todėl manome, kad siekiant užtikrinti patogų atvykimą į renginius papildomai reiktų numatyti automobilių statymo aikštelę adresu Vydūno al. 4“.* Taip pat Tarybos sprendimo aiškinamajame rašte nurodyta, kad *„siekiant padidinti automobilių vietų skaičių aplink rekonstruotą S. Dariaus ir S. Girėno stadioną, Kauno sporto halę bei Kauno Ažuolyno parką Transporto ir eismo organizavimo skyrius parengė planavimo pasiūlymų schemą Vydūno al. 4, Kaunas. Pagal pridedamą schemą numatoma papildomai iki 1 950 automobilių stovėjimo vietų“.*
125. Todėl įvertinti planuojamos veiklos poveikio reikšmingumą Kauno Ažuolynui, kaip „Natura 2000“ teritorijai, buvo būtina prieš priimant Tarybos sprendimą, kuriuo pritarta Žemės sklype Ažuolyne automobilių statymo poreikiui, o šiuos trūkumus Teismas pagrįstai Sprendime pripažino teisiškai reikšmingais sprendžiant dėl ieškinio 2-ojo reikalavimo pagrįstumo.

VII

Atsakovai nepagrįstai prašo priteisti bylinėjimosi išlaidas už advokato pagalbą nepriklausomai, koks būtų galutinis teismo procesinis sprendimas

126. Apeliantai nepagrįstai prašo priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Ieškovo.
127. Nors toks Apeliantų reikalavimas nėra susijęs su Suinteresuotos visuomenės teisėmis bei rizikomis, tačiau savo esme siekia formuoti ydingą teisminę praktiką.
128. Apeliantai, net ir turėdami beveik trisdešimties teisininkų departamentą, kuris yra išlaikomas iš savivaldybės biudžeto, prašo priteisti iš Ieškovo bylinėjimosi išlaidas, kurias patiria samdydami vienos iš didžiausių ir brangiausių advokatų kontorų Baltijos valstybėse „Ellex“ net du advokatus.

129. Toks prašymas nepagrįstas.

130. Procesinės teisės normos neriboja proceso šalių galimybių pasitelkti teismui nagrinėjimui advokatą ar net kelis advokatus. Tačiau ar yra poreikis byloje naudoti teisinę advokato pagalbą, priklauso ne tik nuo proceso šalies apsisprendimo ir galimybių, o realiai patirtos bylinėjimosi išlaidos savaime nereiškia, kad samdant advokatus kiekvienos šalies patirtos išlaidos turi būti priteisiamos iš bylą pralaimėjusios šalies.

131. Pažymėtina, jog kai administracinės bylos šalimi yra viešojo administravimo subjektas bylinėjimasis būna susijęs su tais teisiniais santykiais, kuriuose atitinkamas subjektas paprastai vykdo viešąjį administravimą. Veikdamas specifinėje viešojo administravimo srityje, šis subjektas privalo užtikrinti tokią savo vidaus administravimo struktūrą, kuri leistų jam tinkamai įgyvendinti viešojo administravimo funkcijas (Viešojo administravimo įstatymo 11 str. 1 d.). Tam jam yra skiriami atitinkami valstybės (savivaldybių) biudžeto asignavimai. Nors bylinėjimasis teismuose nėra tiesioginis viešojo administravimo subjektų uždavinys ir funkcija, tačiau šie subjektai turi būti pajėgūs teisme atstovauti savo pozicijas teisiniuose santykiuose, kuriuose jie atlieka viešąjį administravimą.

132. Nagrinėjamu atveju aktualu tai, kad iš Kauno miesto savivaldybės administracijos interneto svetainės matyti, jog Kauno miesto savivaldybės administracijoje yra Teisės ir konsultavimo skyrius, kuriame dirba 24 darbuotojai, kurie galėjo atstovauti atsakovo interesus byloje. Pažymėtina, jog ginčas šioje byloje tiesiogiai susijęs su atsakovo kompetencijai priskirta viešojo administravimo sritimi (tai nurodo ir Apeliantai), o byloje kilęs teisinis ginčas nėra tiek sudėtingas, jog atstovavimas naudojantis esamais vidiniais resursais nebūtų buvęs pakankamas. Apeliantai yra viešojo administravimo subjektai ir yra susiję su tais teisiniais santykiais, kuriuose atlieka viešąjį administravimą. Tuo tikslu jam skiriami atitinkami valstybės (savivaldybių) biudžeto asignavimai. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2019 m. birželio 19 d. nutartyje administracinėje byloje Nr. eAS-395-662/2019 išaiškino, kad Kauno miesto savivaldybė turėtų tinkamai organizuoti savivaldybės administracijos darbą taip, jog būtų tinkamai užtikrinta savivaldybės teismo atstovavimo funkcija, priimtas pakankamas skaičius darbuotojų, turinčių aukštąjį teisinį išsilavinimą, ir galinčių užtikrinti minėtos savivaldybės funkcijos įgyvendinimą. Tai, jog atsakovas nesugeba tinkamai organizuoti savivaldybės administracijos darbo, jog būtų tinkamai užtikrinta savivaldybės teismo atstovavimo funkcija, priimtas pakankamas skaičius darbuotojų, turinčių aukštąjį teisinį išsilavinimą, ir galinčių užtikrinti minėtos savivaldybės funkcijos įgyvendinimą, negali uždėti pareiškėjams nepagrįsto atstovavimo ar išlaidavimo naštos.

133. Atsakovas šiuo atveju neįrodė, jog jo vidiniai resursai yra nepakankami ir tik profesionalus teisinis atstovavimas (dviejų papildomai samdomų advokatų dalyvavimas) sudaro sąlygas tinkamai apginti savivaldybės interesus teisme. Atsižvelgiant į nurodytas aplinkybes vertintina, jog Apeliantai šioje byloje turi pakankamus vidinius resursus tinkamai atstovauti save, nepasitelkiant advokatų, t. y. papildomai neperkant išorinių teisinių paslaugų, todėl jų prašymai dėl bylinėjimosi išlaidų priteisimo, nepriklausomai nuo galutinio teismo sprendimo, neturėtų būti tenkinami. Taip pat tokiu teisiniu precedentu neturėtų būti formuojama ydinga ir Suinteresuotai visuomenei rizikinga teisminė praktika.

Dėl išdėstytų motyvų vadovaujantis CPK 309 str., 326 str. 1 d. 1, 3 punktais Suinteresuota visuomenė palaiko tuos Apeliantų motyvus, kuriais remiantis prašoma panaikinti Sprendimą dalyje dėl 3 ieškinio reikalavimo, o dalyje dėl 1 reikalavimo mano, kad sprendimas yra tik keistinas; taip pat nesutinka su tais Apeliantų motyvais, kuriais prašoma panaikinti Sprendimą dalyje dėl 2-ojo ieškinio reikalavimo ir šioje dalyje apeliacinius skundus prašo atmesti, o Sprendimą palikti nepakeistą. Remiantis šia pozicija bei apibendrinant Suinteresuotos visuomenės palaikymą bei

nepritarimą apeliacinių skundų motyvams (tačiau nereiškiant savarankiškų prašymų) manome, kad apeliacinės instancijos teismas turi **pagrindą** :

1. iš dalies tenkinti Apeliacinius skundus prašant panaikinti Kauno apylinkės teismo 2023-06-06 sprendimą dalyje, kurioje teismas nusprendė *uždrausti atsakovėms Kauno miesto savivaldybei (juridinio asmens kodas 111106319), Kauno miesto savivaldybės administracijai (juridinio asmens kodas 188764867), Nacionalinei žemės tarnybai prie Aplinkos ministerijos (juridinio asmens kodas 188704927), imtis bet kokių priemonių ir veiksmų bei priimti sprendimus, kurių tikslas paimti žemės sklypą, registro Nr. 19/2237, esantį adresu Vydūno al. 4, Kaunas, ir jame esančius ieškovei priklausančius statinius (pastatą – šiltnamį-paviljoną, unikalus Nr. 1993-0075-6074, paskirtis – prekybos, pastatą – šiltnamį-paviljoną, unikalus Nr. 1993-0075-6016, paskirtis – prekybos, kitus inžinerinius statinius – kiemo statinius (tvorą, kiemo aikštelę, lauko tualetus 2 vnt., prausyklą, pavėsinę), unikalus Nr. 1993-0075-6063, taip pat pagalbinį pastatą – ūkinį pastatą (nėra teisiškai įregistruotas) ir pagalbinį pastatą – ūkinį pastatą (nėra teisiškai įregistruotas)) visuomenės poreikiams* ir šią Sprendimo dalį išdėstyti taip:
uždrausti atsakovėms Kauno miesto savivaldybei (juridinio asmens kodas 111106319), Kauno miesto savivaldybės administracijai (juridinio asmens kodas 188764867) imtis bet kokių priemonių ir veiksmų bei priimti sprendimus, kurių tikslas paimti žemės sklypą, registro Nr. 19/2237, esantį adresu Vydūno al. 4, Kaunas, ir jame esančius ieškovei priklausančius statinius (pastatą – šiltnamį-paviljoną, unikalus Nr. 1993-0075-6074, paskirtis – prekybos, pastatą – šiltnamį-paviljoną, unikalus Nr. 1993-0075-6016, paskirtis – prekybos, kitus inžinerinius statinius – kiemo statinius (tvorą, kiemo aikštelę, lauko tualetus 2 vnt., prausyklą, pavėsinę), unikalus Nr. 1993-0075-6063, taip pat pagalbinį pastatą – ūkinį pastatą (nėra teisiškai įregistruotas) ir pagalbinį pastatą – ūkinį pastatą (nėra teisiškai įregistruotas)) visuomenės poreikiams vykdant teritorijų planavimo procedūras pagal 2021 m. vasario 2 d. Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimą Nr. T-27 ir 2021 m. kovo 12 d. Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymą A-840;
2. netenkinti Apeliacinių skundų prašant panaikinti Kauno apylinkės teismo 2023-06-06 sprendimą dalyje, kurioje teismas nusprendė *įpareigoti atsakoves Kauno miesto savivaldybę (juridinio asmens kodas 111106319), Kauno miesto savivaldybės administraciją (juridinio asmens kodas 188764867), Nacionalinę žemės tarnybą prie Aplinkos ministerijos (juridinio asmens kodas 188704927) nutraukti teritorijų planavimo procedūras, vykdomas pagal 2021 m. vasario 2 d. Kauno miesto savivaldybės tarybos sprendimą Nr. T-27 ir 2021 m. kovo 12 d. Kauno miesto savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymą A-840* ir šioje dalyje palikti galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą nepakeistą;
3. tenkinti Apeliacinius skundus prašant panaikinti Kauno apylinkės teismo 2023-06-06 sprendimą dalyje, kurioje teismas nusprendė *pripažinti ieškovės uždarnosios akcinės bendrovės „Trasanta“ (juridinio asmens kodas 134149023) teisę įsigyti arba nuomotis žemės sklypą Vydūno al. 4, Kaune (unik. Nr. 1901-0156-0011) ne aukciono būdu, ir šioje dalyje Kauno apylinkės teismo 2023-06-06 sprendimą panaikinti, o ieškinį atmesti;*
4. atmesti apelianų KMS ir KMSA prašymą priteisti jiems bylinėjimosi išlaidas nepriklausomai nuo galutinio teismo procesinio sprendimo.

ADVOKATAS SAULIUS DAMBRAUSKAS